

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

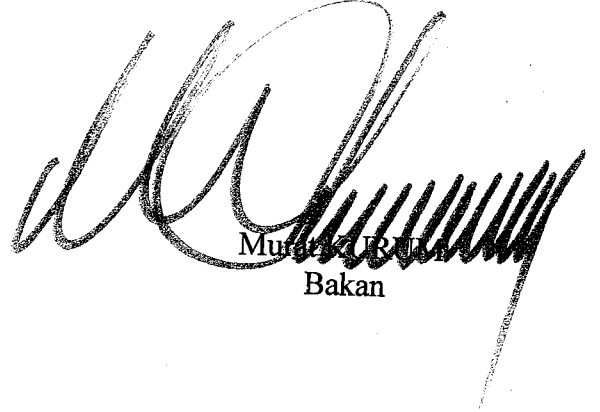
Sayı :30824082-610-11629850
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

29 Ocak 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa Uslu
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

BOLU MİLLETVEKİLİ
SAYIN TÜRKER ATEŞ'İN
TBMM 7/18850 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/18850
GK 42

SORULAR

Türkiye'nin Avrupa'dan çöp ithal eden ülkeler arasında üst sıralarda yer aldığı, 2023 yılı itibarıyla ithal edilen çöp miktarının 12 milyon 158 bin ton olduğu ve Avrupa'nın ihraç ettiği atıkların %31'inin Türkiye'ye geldiği bilinmektedir. Bu durum, çevre kirliliği, halk sağlığı ve sürdürülebilir çevre politikaları açısından toplumda haklı kaygılar yaratmaktadır.

Bu kapsamda;

1-2024 yılı ilk 10 ayında Avrupa'dan ne kadar çöp ithal edilmiştir?

2-2023 yılında Avrupa'dan ithal edilen 12 milyon 158 bin ton atığın türleri nelerdir ve hangi kriterlere göre kabul edilmektedir?

3-Türkiye'ye ithal edilen atıkların işleme ve geri dönüştürme süreci nasıl yürütülmekte ve bu süreç kimler tarafından denetlenmektedir?

4-İthal edilen atıkların çevreye zarar vermemesi için ne gibi tedbirler alınmakta ve çevresel etkiler düzenli olarak ölçümlenmekte midir?

5-Avrupa'dan ithal edilen çöp miktarının azaltılması ve yerli atık yönetim sisteminin güçlendirilmesi adına herhangi bir stratejik plan yapılmakta mıdır? Detayları nelerdir?

6-Avrupa'dan gelen atıklara yönelik bir kota veya sınırlama uygulaması düşünülmekte midir?

CEVAP

1,2- Ülkemize çöp ithalatı yapılmamaktadır. Plastik atık ithalatı geri dönüşüm amaçlı yapılmakta olup, yakma ve bertaraf amaçlı plastik atık ithalatı yasaktır. Ayrıca ithal edilecek atık plastiklerdeki kontaminasyon oranı %1 ile sınırlandırılarak, temiz ve geri dönüşüm verimi yüksek atık ithalatı yapılması sağlanmıştır. Geri dönüşüm amaçlı yapılan atık ithalatı, Atık İthalatçısı Kayıt Belgesine sahip geri kazanım tesisleri tarafından yapılmakta ve ithal edilen atıklar Bakanlığımız MOTAT sistemi ile tesise kadar takip edilmektedir.

Plastik atık ithalat rakamları alınan tedbirler sayesinde her geçen gün gerilemektedir. Çoğunlukla Avrupa ülkelerinden olmakla birlikte dünyanın muhtelif ülkelerinden atık ithalatı yapılmakta olup, gümrüklerde ve tesislerde yapılan sıkı denetimler sayesinde 2024 yılında da temiz ve geri dönüşüm verimi yüksek plastik atıkların ithalatına müsaade edilmektedir. Plastik atık ithalatı yıllara göre gerileme göstermiştir.

3,4-Ülkemizde tehlikesiz atık ithalat işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliğine göre yürütülmektedir. 2021 yılı itibarıyla karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır. Mezkûr mevzuat kapsamında atık plastik haricinde geri dönüşüm yapılmak üzere metal hurda, atık kâğıt, atık cam, tekstil atıkları vb. gibi atık çeşitleri de ithal edilip ekonomik değere haiz ürünler elde

edilmektedir. Bakanlığımız tarafından yürütülen Sıfır Atık projesinin yaygınlaşması ile kaynağında ayrıştırılmış atıkların ve iç piyasa toplama oranlarının artmasıyla atık ithalatının azaltılması, aynı zamanda bu proje kapsamında yapılan faaliyetlerle farkındalığın artırılması hedeflenmektedir.

Geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleştirme raporları ile takip edilmektedir. Geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sadece ithal edilen atıklar değil iç piyasada toplanan atıkların da doğaya terk edilmesi ve çevreye zarar verecek şekilde yakılması yasaktır.

Çevre Mevzuatı kapsamında ithalata tabi olan atıkların, Türkiye sınırlarına girmeden önce ilgili gümrük noktalarındaki kontrol ve incelemeleri ve ülke sınırları içerisine girdikten sonraki taşıma, geri dönüşüm ve bertaraf faaliyetlerine ilişkin denetim ve incelemeler Bakanlığımız ve İl Müdürlüklerimiz tarafından yapılmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan diğer meri mevzuat hükümleri uyarınca, gerek yalnızca geri dönüşüm yapılması amacıyla verilen ithalat izni kapsamında ülkeye girişine izin verilen atıkların, gerekse de ülke içindeki diğer atıkların toplanmasından taşınmasına ve geri kazanımından prosesin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan bakiye atıkların bertarafına kadar olan tüm atık yönetimine ilişkin süreçte, söz konusu atık işleme/geri kazanım tesisleri ve atıkların ulaştığı geri kazanım faaliyeti gösteren tesisler, atıkların Türkiye gümrük bölgesine gireceği ihtisas (sınır) gümrük kontrol noktalarında incelemeler başta olmak üzere Bakanlığımız ve 81 İl Müdürlüğümüzde görevli denetim elemanları tarafından ani, şikayet veya birleşik denetim programları kapsamında sürekli denetlenmekte ve izlenmektedir.

Bu doğrultuda, Çevre Mevzuatı kapsamında ithalata tabi olan atıkların Türkiye sınırlarına girmeden önce ilgili gümrük noktalarındaki kontrol ve incelemeleri ve ülke sınırları içerisine girdikten sonraki taşıma, geri dönüşüm ve bertaraf faaliyeti gerçekleştiren atık geri dönüşüm sektöründeki firmalar denetimlere tabi tutulmakta ve ithal edilen atıklar 18/05/2021 tarihli ve 2021/9 sayılı genelge ile ithal edilmiş plastik atıklar Mobil Atık Takip Sistemine (MoTAT) sistemi ile tesise kadar takip edilmekte olup ithal edilen plastik atığın güvenli şekilde taşınarak geri kazanımı ve bertarafı sağlanmaktadır. Yapılan kontrol ve incelemeler neticesinde; ithalatı uygun bulunmayan atıklara onay verilmemekte olup, kota aşımı yaptığı, Mevzuata aykırı bir şekilde geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştirdiği veya uygunsuz olarak atık dökümü yaptığı tespit edilen tüm gerçek veya tüzel kişiliğe haiz tesislere ve şahıslara Çevre Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari yaptırımlar uygulanarak Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre İzin ve Lisans Belgesi ve bu belgeye esas olarak ithalat yapmasına izin verilen Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi iptali yapılarak faaliyetten men kararı verilmekte ve ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin de "Mahrece İade Kararı" alınarak ilgili ülkeye geri gönderilmesi sağlanmaktadır.

Çevreyi kirlettiği tespit edilen işletmeler/kişiler hakkında da Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurularında bulunmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü Maddesinin (g) bendindeki 'Kirleten Öder' prensibi çerçevesinde kirliliğe sebebiyet verenler tarafından atıkların sahadan kaldırılarak Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesislerde Mevzuata uygun olarak bertaraf ettirilmesi ve atık dökülen bölgenin temizlettilererek doğal haline getirilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca e-denetim sistemi üzerinde yapılan incelemede 01.01.2021 yılından bugüne kadar Türkiye genelinde "Atık Bertaraf ve Geri Dönüşüm Tesisleri"nde 29.126 denetim yapılmış, 1.898 denetimde, 913.294.128,02.- TL idari para cezası uygulanmış, 227 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.

5-Bakanlığımız tarafından yürütülen Sıfır Atık projesinin yaygınlaşması ile kaynağında ayrıştırılmış atıkların ve iç piyasa toplama oranlarının artmasıyla atık ithalatında dışa bağımlılığın azaltılması hedeflenmektedir.

6-2020 yılı itibariyle hayata geçirilen Atık İthalatı Uygulama Genelgesiyle, atık ithalatı yapacak firmalara kayıt belgesi düzenlenmeye ve kota tahsisi yapılmaya başlanmıştır. 2022 yılı itibariyle %50 kota uygulaması devam etmektedir.